

Perhejärjestöjen kannanotto 20.3.2020

Lapsilla on oikeus suojeluun ja huolenpitoon poikkeusoloissakin

Koronaviruksen aiheuttamat poikkeusolot uhkaavat pahentaa lasten ja perheiden tilannetta, kun tuen tarve kasvaa ja samalla monet palvelut sulkevat ovensa. Lastensuojelun ja lapsi- ja perhepalveluiden riittävästä resursseista ja lapsen oikeuksien toteutumisesta on huolehdittava.

Lapsi- ja perhejärjestöt pitävät tärkeänä valtakunnallisia linjauksia, ohjeistuksia sekä vastuunottoa lastensuojelun toimintaedellytysten turvaamiseksi, jotta lapsen oikeudet toteutuvat kriisitilanteessakin. Samalla tarvitaan uusia, innovatiivisia tapoja lastensuojelun sosiaalityön ja lasten ja perheiden tuen toteuttamiseksi. Järjestöt tukevat viranomaisialasten ja perheiden hyvinvoinnin turvaamisessa.

Poikkeusolot voivat syventää arjen ahdinkoa

Hallituksen tarpeelliset linjaukset poikkeusoloissa on tehty kaikkien suojelemiseksi. Lapset ja perheet ovat kuitenkin eriarvoisessa asemassa sen suhteen, miten he selviävät yli haastavan ajanjakson. Avun tarve voi kärjistyä perheissä, joissa taloudelliset tai henkiset voimavarat ovat heikentyneet, tai joissa koulun tai varhaiskasvatuksen tarjoama turva ja päivittäinen ruoka ovat ennaltaehkäisseet intensiivisen tuen tarvetta.

On lapsia, jotka eivät tule saamaan huolenpitoa, yhteistä leikkiä tai opetuksen tukea kotona ja joiden päivissä ei tule olemaan normaalia rakennetta. Lapselle turvallinen aikuinen –isovanhempi, opettaja, hoitaja, harrastuksen vetäjä, tukiperhe tai tukihenkilö –voi jäädä elämänpiiristä pois.

Miten huolehdimme lapsista, joiden koti ei ole turvallinen?

Lasten ja perheiden arjen ahdinon syventyessä myös lastensuojelun tarve kasvaa. Tällä hetkellä lastensuojelun palveluiden piirissä on noin 73 000 lasta ja on odotettavaa, että asiakasmäärien kasvu jatkuu. i Millä edellytyksillä lastensuojelussa voidaan toimia, jos poikkeusolot jatkuvat?

Jo nyt koronavirus hankaloittaa lastensuojelutyötä niin, että sijaishuollon kestävydestä on syytä olla huolissaan. Vastaanottoperheitä on vähemmän käytettävissä ja laitoshoitoon on vaikeuksia saada henkilökuntaa.

Lastensuojelun toimijoita huolettavat:

- vähävaraisten lapsiperheiden pärjääminen,
- perhe- ja lähisuhdeväkivallan ja päihteiden käytön lisääntyminen,
- vanhempien psyykkisten ongelmien syventyminen ja uupuminen sekä
- parisuhteen ongelmien lisääntyminen sekä huolto- ja tapaamisriitojen paheneminen.

Lastensuojelu kuormittuu, kun muut palvelut heikkenevät. Tarvitsemme valtakunnallisia linjauksia ja panostuksia lastensuojelun toimintaedellytysten turvaamiseksi poikkeusoloissa. Lastensuojelun

resurssit on turvattava. Tarvitsemme myös uusia, innovatiivisia keinoja toteuttaa lasten ja perheiden tukea etänä.

Apua voivat tuoda:

- lastensuojelun perhetyön toimiminen digitaalisesti ja/tai puhelimitse,
- perhetyössä erityisen huomion kiinnittäminen kotiopetuksessa olevien ja varhaiskasvatuksesta kotiin siirtyneiden lasten tilanteeseen,
- kouluruokailun järjestäminen kunnissa kaikille tarvitseville,
- sivistyspalveluiden ja sosiaalipalveluiden tiivistetty yhteistyö,
- järjestölähtöisen auttamisen ottaminen resurssiksi julkisille palveluille (esim. etä- ja kriisiauttamisen muodot, joita on jo lisätty).

Lastensuojelun toimintaedellytykset on turvattava

Lastensuojelussa koronaviruksen aiheuttama poikkeustila näkyy akuutisti ja pitkällä tähtäimellä.

Kansallisesti ja kuntatasolla tulisi välttää hätäkoityjä ratkaisuja, jotka kostaavat pitkässä juoksussa sekä arvioida tehtyjä toimenpiteitä lasten kannalta. Jos perheitä ei tueta oikea-aikaisesti ja riittävästi, sijoitusten määrä voi kasvaa. Kotipalvelun ja perhetyön resurssit tulee turvata ja vähävaraisten lapsiperheiden pärjäämisestä taloudellisesti on tarvittaessa huolehdittava käyttämällä täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea riittävän pitkillä päätöksillä.

Sijaishuollon työntekijät joutuvat tulkitsemaan lastensuojelulakia kansallisen tason ohjeisiin peilaten. Lastensuojelun työntekijöillä on huoli sijaishuollossa olevien lasten mahdollisuudesta kotilomiin ja yhteydenpitoon läheisten kanssa. Entä mikä on lapsen edun mukainen paikka, jos lapsi sairastuu koronavirukseen: koti vai sijaishuoltopaikka? Näitä erikoistilanteita tulisi linjata kansallisesti.

Lasten suojelu on yhteinen tehtävämme

Poikkeusoloissa tulee näkyväksi hyvinvointiyhteiskunnan turvaverkkojen arvo. Lastensuojelun työntekijät kantavat vastuuta yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevista epidemiasta huolimatta. Onneksi meillä on korkean tason osaamista ja eettiseen velvoitteeseen sitoutuneita työntekijöitä, joille kriisien selvittäminen on arkipäivää.

On välttämätöntä, että lastensuojelu pystyy toimimaan poikkeusoloissakin riittävin resurssein ja eettisesti kestäväällä tavalla. Lasten suojelutehtävän turvaamisessa tarvitsemme kaikkia toimijoita, kansallista tahtotilaa ja valtakunnallista vastuunottoa.

- Toiminnanjohtaja Hanna Heinonen, Lastensuojelun Keskusliitto ry
- Pääsihteeri Riitta Särkelä, Ensi- ja turvakotien liitto ry
- Pääsihteeri Milla Kalliomaa, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
- Pääsihteeri Hanna Markkula-Kivisilta, Pelastakaa Lapset ry

- Toiminnanjohtaja Ulla Siimes, Suomen Vanhempainliitto ry
- Toimitusjohtaja Eija Koivuranta, Väestöliitto ry

i Tilastoraportti: Lastensuojelu 2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) 23, 201